

โครงการหุ คอ จมูกชนบท

ภาคภูมิ สุปียพันธ์ุ*

หลายท่านอาจยังจำได้ดีว่าเมื่อประมาณปลายเดือน มิถุนายน 2530 รายการข่าวของช่อง 9 อสมท. โดย ดร. สมเกียรติ อ่อนวิมล ได้เสนอข่าวการติดตามคณะศัลยแพทย์หุ คอ จมูกไทย 4 ท่านไปห้องชาฟารีผ่าตัดโรคหูน้ำหนวกแก่ผู้ป่วยยากจนของประเทศคินยา เป็นเวลานาน 4 สัปดาห์ โดยการทำงานครั้งนี้ได้รับเชิญจากมูลนิธิหูของประเทศคินยา และสนับสนุนด้านการเงินจากองค์การสหประชาชาติผ่านทางโครงการอิมแพค (IMPACT program) ในครั้งนั้น หนังสือพิมพ์วอชิงตันโพสต์⁽¹⁾ ของสหรัฐอเมริกาได้ลงบทความสดุดีการกระทำดังกล่าวของศัลยแพทย์หุ คอ จมูกไทยไว้ด้วย ซึ่งต่อมาหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน⁽²⁾ ได้ถ่ายทอดออกเป็นภาษาไทยให้คนไทยทั้งประเทศได้รับทราบและได้กล่าวถึงท้ายไว้ว่า “...เป็นผลงานของคนไทยกลุ่มหนึ่งที่กำลังสร้างชื่อเสียงให้กับชาติบ้านเมืองของคนในต่างแดน อันเป็นสิ่งที่น่ายกย่องสรรเสริญ”

นี่อาจเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้คนทั่วไปได้รู้จักศัลยแพทย์หุ คอ จมูก กับการรักษาโรคหูน้ำหนวกในผู้ป่วยยากจนในชนบทที่ห่างไกล และโครงการหุ คอ จมูกชนบทที่กำลังกล่าวถึงนี้ แต่จะมีสักกี่คนที่ทราบว่างานนี้ได้กระทำติดต่อกันเรื่อยมาเป็นเวลาถึง 17 ปี โดย อ.น.พ. ศัลยเวทย์ เลชะกุล (แพทย์จุฬาย รุ่น 14) ในสมัยที่ท่านยังเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ ได้บุกเดี่ยวออกไปผ่าตัดรักษาผู้ป่วยโรคหูในต่างจังหวัดระหว่างวันหยุดสุดสัปดาห์ ด้วยใช้เครื่องมือและทุนทรัพย์ส่วนตัว โดยหวังว่าจะช่วยลดทอนอัตราการทุพพลภาพและการเสียชีวิตอันเนื่องมาจากโรคหูน้ำหนวกร้ายแรงในผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกล เนื่องด้วยในสมัยนั้น

มีศัลยแพทย์หุ คอ จมูก ในประเทศไทยไม่ถึง 50 ท่าน และส่วนมากอยู่ในกรุงเทพ ในต่างจังหวัดก็มีแต่ที่คณะแพทยศาสตร์ เชียงใหม่เท่านั้น จากการอุทิศแรงกาย แรงใจ กำลังทรัพย์ และสติปัญญาให้แก่ผู้ป่วยเหล่านั้น ในไม่ช้าศัลยแพทย์หุ คอ จมูกอื่น ๆ ก็เห็นดีเห็นงามไปด้วย จากการทำงานเฉพาะตัวเพียงคนเดียวของ อ. ศัลยเวทย์ ก็กลายมาเป็นโครงการหุ คอ จมูกขึ้นในสมาคมโสต ศอ นาสิก แพทย์แห่งประเทศไทยก่อน และต่อมามีมูลนิธิหุ คอ จมูกชนบท เพื่อสนับสนุนโครงการหุ คอ จมูกชนบท โดยมี อ.น.พ. สุนทร อินทรเสน (แพทย์จุฬาย รุ่น 16) หัวหน้าฝ่ายโสต ศอ นาสิก โรงพยาบาลราชวิถี เป็นประธานมูลนิธิ และ อ. ศัลยเวทย์ เป็นเลขานุการมูลนิธิ เงินทุกบาททุกสตางค์ที่มูลนิธิได้มาจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายพร้อมกับเงินรางวัลประมาณ 50,000.00 บาท ที่ อ. ศัลยเวทย์ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาในฐานะ “คนไทยตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2526” ได้เปลี่ยนเป็นเครื่องมือผ่าตัด เวชภัณฑ์และรถยนต์พาหนะ ส่วนที่พักและอาหารระหว่างออกปฏิบัติงานแพทย์ทุกท่านต้องช่วยเหลือตนเอง และอุปการะแพทย์ประจำบ้านที่ร่วมเดินทางไปด้วย

ตลอดระยะเวลา 17 ปีมานี้ โครงการหุ คอ จมูกชนบท ได้ทำการตรวจและรักษาทางยาให้แก่ผู้ป่วยไปมากกว่า 250,000 คน และทำการผ่าตัดรักษาโรคหูน้ำหนวกไปทั้งสิ้นกว่า 3,000 คน และโดยเฉพาะเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2530 ทางมูลนิธิฯ ได้สร้างประวัติศาสตร์การผ่าตัดหูที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่ทรงมีพระชนมายุครบ 5 รอบ

* ภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยสามารถทำการผ่าตัดโรคหูน้ำหนวกไปทั้งสิ้น 158 ราย ภายในหนึ่งวัน ขณะนี้โครงการหู คอ จมูกชนบทได้มีสาขาประจำอยู่ในแต่ละภาค เช่น ภาคเหนือ (เชียงใหม่) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา) และภาคใต้ (นราธิวาส) โดยสาขาแต่ละแห่งได้ออกตรวจรักษาผู้ป่วยหู คอ จมูกตามโรงพยาบาลชุมชนในละแวกนั้นทุกเดือน และเมื่อมีโครงการหู คอ จมูกชนบทจากส่วนกลางไปทำงานที่ไหนก็ไปสมทบกัน

การรณรงค์ต่อต้านโรคหูน้ำหนวกและความพิการอันเกิดจากโรคหูของมูลนิธิหู คอ จมูกชนบทนั้นเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากพบว่าความพิการของหูเป็นความพิการที่พบได้บ่อยที่สุด⁽³⁾ และบทบาทนี้เองทำให้ประธานของ IMPACT program ซึ่งเป็นโครงการที่ต่อต้านความพิการของมนุษยชาติให้ความสนใจแก่โครงการหู คอ จมูกชนบทไทย⁽⁴⁾ และเลือกให้เป็นโครงการตัวอย่างในการต่อต้านความพิการทางหู และได้เชิญ อ. ศัลยแพทย์ และ อ. สุนทร ไปแนะนำให้ความช่วยเหลือในโครงการออกหน่วยปฏิบัติการผ่าตัดหูแก่ประเทศอินเดีย และคินยาดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้มีแพทย์ชาวต่างชาติ อาทิ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น แคนาดา อินเดีย อินโดนีเซีย ได้ให้ความสนใจและติดตามโครงการ หู คอ จมูกชนบท ในการออกสู่ชนบทในโอกาสต่าง ๆ กัน และ

แพทย์เหล่านี้ได้นำเอาผลงานของโครงการหู คอ จมูกชนบทไปเปิดเผยในที่ประชุมวิทยาลัยโสต คอ นาสิกแพทย์ ในประเทศของตน เช่น ในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และแคนาดา เป็นต้น

นอกเหนือจากบทบาทดังกล่าวแล้ว คณะศัลยแพทย์หู คอ จมูกไทย ยังได้มีโอกาสร่วมเดินทางไปกับ ฯพณฯ ประพาส ลิมปพันธิ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศ ในการเดินทางไปเจรจาคความเมืองกับประเทศลาว และได้ทำการตรวจรักษาผู้ป่วยโรคหู ที่ ร.พ.มโหสถ ร.พ. โพนโฮม และ ร.พ.ท่าเตี๋ย จำนวนทั้งสิ้น 1,800 ราย และทำการผ่าตัดหูไปประมาณ 90 ราย และส่งมวลชนในประเทศเรา⁽⁵⁾ ได้รายงานให้ทราบอยู่แล้ว ซึ่งนับเป็นบทบาทใหม่ของแพทย์ในการช่วยเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านพี่เมืองน้องไทย-ลาวได้เป็นอย่างดี

ผมในฐานะแพทย์จุฬาย และเป็นแพทย์ไทยคนหนึ่ง จึงอคมิได้ที่จะกล่าวถึงโครงการหู คอ จมูกชนบท และท่านอาจารย์ทั้ง 2 ท่านซึ่งถือกำเนิดจากจุฬาย ได้สร้างเกียรติประวัติให้แก่วงการแพทย์ไทยและแพทย์จุฬาย ด้วย ดังนั้น “เราแพทย์จุฬาย จึงสมควรภูมิใจมิใช่หรือ”

อ้างอิง

1. Harden B. Thai Doctor's Ear Safari. The Washington Post, July 9, 1986.
2. ไชยวัฒน์ ยนต์เยี่ยม. “เอียร์ซาฟารี” ความสำเร็จของแพทย์ไทยในแอฟริกา. สยามรัฐ 27 กรกฎาคม 2529. 2
3. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิภาพของสำนักงานสถิติแห่งชาติ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2519.
4. Wilson J, Sir. Deafness in developing countries approaches to a global program of prevention. Arch Otolaryngol; 1985 Jan; 111(1) : 2-9
5. Kanaveragotin S. Thai doctors extend a helping hand to Laos. The Bangkok Post, February 21, 1989.